

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان چاپ: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

بررسی چگونگی طراحی شهری پیاده راه با تاکید بر تعاملات اجتماعی (محدوده مورد مطالعه: مس سرچشمه رفسنجان)

ماندانا معین الدینی^۱*

۱. دانش آموخته کارشناسی ارشد طراحی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران

Mandana.moeinadini@gmail.com

چکیده

ایجاد و بازتولید فضاهای عمومی اجتماع پذیر به عنوان محلی برای رخداد تعاملات اجتماعی در راستای خلق محیط های شهری پایدار یکی از اهدافی می باشد که در دهه های اخیر بسیار مورد توجه قرار گرفته است. هدف کلی از این تحقیق ارائه طرحی جهت ایجاد پویایی، فعالیت پذیری، تنوع کارکردها و قابلیت بهبود محدوده در آینده و در جهت افزایش سرزندگی شهری از جمله ایجاد و طراحی مسیری که برای گذران اوقات فراغت و پیاده روی می باشد تا به یکی از خیابان های هویت دهنده و یکی از مراکز اصلی برای افزایش تعاملات اجتماعی ساکنان شهرک مس سرچشمه محسوب گردد. مشکلات ترافیکی و پیامدهای حاصل از آن در ابعاد گوناگون ضرورت تحول در سیستم حمل و نقل منطقه را تاکید می نماید و احداث پیاده راه در این محدوده پاسخی در جهت حل این معضل می باشد. در این پژوهش جهت گرد آوری اطلاعات از دو روش اسنادی و غیر اسنادی استفاده شده است. و سپس به تجزیه و تحلیل وضع موجود و ارائه راهکارهای مناسب پرداخته شده است.

کلمات کلیدی: طراحی شهری، پیاده راه، تعاملات اجتماعی، مس سرچشمه

۱- مقدمه

بوجود آمدن و ابداع فضاهای همگانی تجمع پذیر همچون محل رویداد تعاملات اجتماعی در سمت وسوی خلق و بوجود آوردن محیط های شهری پایدار یکی از اهدافی می باشد که در حال حاضر بسیار مورد التفات و توجه قرار گرفته است و هر تحقیق، پژوهشی براساس یکسری تعاریف و مفاهیم خاص خود شکل می گیرند و آگاهی و بیان این مفاهیم پژوهشگر را در شناخت نظریه ها، ابزارها و روش های مورد نیاز تحقیق و رسیدن به هدف پژوهش کمک بسیار می کنند لذا دستیابی به هدف های پژوهش میسر نخواهد بود مگر زمانی که جستجوی شناخت با روش شناسی یا متدلوژی درست صورت پذیرد، توجه به موضوع " حرکت پیاده " همواره با نیازها و خواسته های افراد در می آمیزد و می تواند از پراهمیت ترین و ضروری ترین موارد در حقوق طبیعی استفاده کنندگان از فضای شهر تلقی گردد. جهت ارائه مقاله پیش رو، پیاده راه در بافت درونی و در جهت شرق محدوده شهر مس سرچشمه در نظر گرفته شده است. اهمیت پیاده راه مس سرچشمه به این دلیل است که پیش از احداث پیاده راه، این محدوده از شلوغ ترین و پر ترافیک ترین نقاط شهر بوده و شهروندان همواره با حجم عظیم خودرو در

* برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد با عنوان " طراحی شهری پیاده راه با تاکید بر تعاملات اجتماعی (محدوده مورد مطالعه: مس سرچشمه رفسنجان)"

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

خیابان‌های منتهی به میدان مواجهه بوده اند. وجود مراکز تفریحی و فضای سبز در این منطقه، موجب ازدحام جمعیت در ساعات مختلف روز بوده و تداخل حرکت و سواره اختلال در حرکت و جابه جایی ایجاد می‌گردد. مشکلات ترافیکی و پیامدهای حاصل از آن در ابعاد گوناگون ضرورت تحول در سیستم حمل و نقل منطقه را تاکید می‌نماید و احداث پیاده راه در این محدوده پاسخی در جهت حل این معضل می‌باشد.

۲- روش تحقیق پژوهش

روش تحقیق پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت و روش تحلیلی- توصیفی اسنادی است که با رجوع به اسناد و مدارک مرتبط و بنیان نظری صاحب نظران سعی دارد تا بتواند برخی معیارها و شاخص‌های رویکرد تعاملات اجتماعی را بیان کند. روش گردآوری اطلاعات، میدانی و کتابخانه‌ای است. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های کمی و کیفی توأم استفاده می‌گردد.

۳- بررسی مبانی نظری تحقیق

فضاهای شهری فضایی‌هایی مادی اند، با ابعاد اجتماعی و روانشناختی و شکل شهر، هندسه این فضاهاست. شهر امروز به عنوان اثر بارز تمدن معاصر باید به طراحی بناها و شبکه رفت و آمد بیاندهد، لازم است فضاهایی خلق شوند که با نیازهای امروزه مطابقت داشته باشند و همخوان باشند. در این فضاها موجی جستجو میشود که به شهر غنا و تنوع بخشد و تأثیر فزاینده‌ای را سبب شود تا شهروندان با مکان‌ها و فضاهای شهری پیوندی را برقرار کنند (صدری و همکاران: ۱۳۹۸، ۸۷). فضاهای شهری ظرف و مکان‌های بروز زندگی اجتماعی افراد جامعه هستند که براساس و برحسب پایه‌های فکری خردگرایانه، مشارکت‌های مدنی (یکایک) جامعه و رفتارهای جمعی شکل گرفته‌اند و برحسب و اساس قابلیت‌ها و ارزش‌های انسانی شکل می‌گیرند. اینگونه تعامل اجتماعی و مشارکتهای مردمی را میتوان عنصری اصلی و اساسی از محتوای فضاهای شهری به حساب آورد که روابط انسانی و فعالیت‌های شهری را تحت تأثیر خود قرار خواهند داد (سیف‌الهی فخر: ۱۳۹۲، ۸۶). یکی از مباحث مهم در رابطه با فضاهای شهری، مفهوم انسان شناختی و به دنبال آن رفتارشناسی در فضاهای شهری است گروه‌های مختلف استفاده - کننده از فضاهای شهر دارای الگوهای رفتار متفاوت هستند. این الگوها برای بروز یافتن به محیط‌های خاص خود احتیاج دارند (لطیفی، سجاذاده: ۱۳۹۳، ۶-۱۰)

فناوری پیاده راه به معنی فرآیندی است که در آن خیابان از خودروها و دیگر وسایل نقلیه پس گرفته شده و اقدامات مناسبی همچون سنگفرش خیابان، اضافه نمودن مبلمان و جزئیات دیگر انجام میشود این فرآیند یکی از سیاستهای محدودیت ترافیک است که کاهش اثرات زیان بار زیست محیطی در نتیجه‌ی خودرو محوری، افزایش ایمنی افراد پیاده، پس گرفتن فضاها برای فعالیتهای پیاده و بهبود محیط شهری به عنوان مکانی برای زندگی را در پی خواهد داشت. پیاده روی، ابتدایی ترین نوع حمل و نقل شهری است و میتواند ایمن ترین و راحت ترین آن نیز باشد میزان موفقیت فضاهای شهری با میزان استفاده از آن فضا و حضور انسان در آن متناسب است. (بهزادفر و طهماسبی: ۱۳۹۲، ۲۸-۱۷). پاکزاد اهداف برنامه پیاده راه‌ها را شامل سرزندگی (تنوع در طول مسیر و نفوذپذیری) ایمنی پیاده و سواره، انعطاف در کاربری و عملکرد میداند (پاکزاد: ۱۳۹۰، ۱۲۰)

برخی از ویژگی‌های فضاهای شهری پیاده مدار و شهروندگرا، از جمله اجتماع پذیری، امنیت اجتماعی و روانی، خوانایی و دسترسی راحت، پویایی و سرزندگی، حس تعلق و خاطره انگیزی مکان، احیای هویت‌های تاریخی و اجتماعی، مسیرهای پیاده و دوجرخه، کیفیت سیما و منظر شهری، کیفیت فضای سبز و عناصر طبیعی، کیفیت مبلمان و علائم شهری تأثیر بسیار زیادی بر شکل‌گیری کمی و کیفی انواع تعاملات اجتماعی و ارتقای کیفیت زندگی دارند. در این راستا تجارب ارزشمندی اخیراً در این خصوص در شهرهای تبریز، مشهد و تهران صورت گرفته است که نمونه مطالعه شده آن در تبریز، خیابان تربیت براساس

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

مطالعه صورت گرفته در سال ۱۳۸۷ توسط بهاره صحاف نیا، یکی از تجارب موفق در بهبود رضایتمندی اجتماعی و ارتقای کیفیت محیط شهری است. (رفیعیان و همکاران: ۱۳۹۱، ۵۶).

برای پیاده راه سازی، دیدگاه ها و نظریه های متفاوتی تاکنون مطرح شده است که هر یک از آنها به ابعادی از ماهیت این عنصر شهری اشاره کرده اند. با بررسی دیدگاه اندیشمندان حوزه معماری و شهرسازی، میتوان معیارهای ایجاد فضاهای شهری پیاده مدار با تأکید بر افزایش تعاملات اجتماعی را بدین شرح استخراج نمود: ۱. حضورپذیری و گشودگی ۲. ایمنی و امنیت ۳. دسترسی و نفوذپذیری ۴. سرزندگی ۵. تنوع و اختلاط کاربریها ۶. جذابیت و مطبوعیت ۷. تناسبات بصری (زیبایی) ۸. کوتاهی و پیوستگی ۹. راحتی ۱۰. خوانایی (سیف الهی فخر: ۱۳۹۲، ۸۷).

نقش اصلی پیاده راه ها

پیاده راه ها، محل حضور همه شهروندان و مشارکت آنان در زندگی جمعی شان می باشد. نقش اصلی پیاده راه ها، ایجاد فضایی امن و راحت جهت برقراری تعاملات اجتماعی، گردش، تماشا و... است. پیاده راه ها کمک می نمایند تا شهروند با شهر خود ارتباط برقرار کرده و زندگی شهری برای وی معنی بیابد. پیاده راه ها از جمله فضاهایی در شهر هستند که شهروند را برای زمانی کوتاه از روزمرگی، اتومبیل، شلوغی خیابان و... به دور کرده و در کنار رفع نیازها، فرصتی برای تعامل با شهر و شهروندان دیگر را برای آن فراهم می سازد.

انواع پیاده راه ها به لحاظ محدودیت حرکت سواره:

- ۱- پیاده راه هایی که هیچ وسیله نقلیه ای اجازه تردد در آنها را ندارد (Sweden-Nygata Haga)
- ۲- پیاده راه هایی که بعضی وسایل نقلیه بسیار کم سرعت اجازه تردد در آنها را دارد (curitiba-turismo-flores-Rua)
- ۳- پیاده راه هایی که در ساعات خاصی از روز (معمولاً عصرها) و یا روزهای خاصی از هفته یا سال مانع ورود وسایل نقلیه می شوند. (Saturday Farmer's Market).

به طور کلی، سه محدوده از شهرها دارای شرایط مناسبی برای ایجاد پیاده راه هستند. محدوده های تاریخی که مشخصه های ظاهری و فیزیکی آنها امکان جذب گردشگر را داراست؛ بخش هایی از شهر که خدمات تفریحی و فرهنگی نظیر سینما، تئاتر، کتابخانه، موزه، و حتی مراکز علمی با تراکم بالا و فاصله کم از یکدیگر را در خود جای داده اند و جاذب اقشار مختلف مردم اند و بخش هایی از بافت مرکزی شهر که نقش مرکز تجاری شهر (CBD) را ایفا میکند و از مشخصه های آن ارائه طیف وسیعی از فعالیت ها و خدمات مورد نیاز شهروندان است. پیاده راهها کاملاً متمایز از پیاده راه هاست. این معابر به صورت کوچه، بازار، بازارچه، میدان، پارک، یا فضای مجتمع است (پوراحمد و همکاران: ۱۳۹۵، ۱۷۸). در پیاده راه ها آزادی عمل انسان پیاده برای توقف، مکث، تغییر جهت، و تماس مستقیم با دیگران زیاد است. به گفته بیوکانن، "آزادی حرکت عابرین پیاده در شهرها و فضاهای شهری نشانه خوبی از تمدن آن شهر است"؛ به طوری که یکی از راه های تجدید حیات مدنی مراکز شهری پیاده راه ها هستند که نقش مؤثری در کشف و ادراک محیط کالبدی و اجتماعی شهر دارند و مظهر تمدن، هویت، و مدنیت شهر هستند (پورمختار: ۱۳۹۲، ۹۳). پس شهروندان پیاده راه را به خاطر امنیت، آرامش فضاهای آن، و فقدان آلودگی و خودرو دوست دارند و آن را مکانی برای ایجاد ملاقات و دادوستد میدانند (پاکزاد: ۱۳۹۰، ۲۷۵).

مولفه های تأثیرگذار بر کیفیات فضایی پیاده

پیاده رو ها در اکثر جوامع جزء اصلی معابر شهری و محلی برای استراحت، تفریح و پیاده روی شهروندان محسوب میشوند. پیاده روی قدیمی ترین صورت جابه جایی انسان هاست و از مهمترین عوامل جهت مشاهده، فعالیت و ایجاد سرزندگی و پویایی در

محیط است، چرا که با قدم زدن در فضاهای شهری است که تصویر ذهنی از شهر دریافت میشود با توجه به اینکه تشبیه به پیاده روی در شهر، بر عوامل مختلفی چون محیط زیست، ترافیک، امنیت، سرزندگی و پویایی در شهر و ... تاثیر فراوانی دارد. (نوح شغل یگانه وشاطر زاده، ۱۳۹۵: ۱۲)

قرن ۱ پیش از میلاد	قرن هفدهم میلادی	قرن نوزدهم میلادی	اواخر ۱۹۴۰ میلادی	اواخر ۱۹۵۰ تا ۱۹۷۵	اواخر ۱۹۸۰ و اوایل ۱۹۹۰
دوران ژولیوس سزار	لندن	امریکا	اروپا	اروپا	امریکا
محدود کردن تردد اربه ها در سطح شهر به دلیل ازدحام جمعیت	الزام استفاده از چرخ های پهن و محدودیت تعداد اسب برای گاری ها و مجوز برای تردد آن ها در سطح شهر	طراحی پارک مرکزی نیویورک برای حرکت افراد پیاده توسط اولمستد	شکل گیری نخستین خیابان پیاده مدار در شهرهای اروپایی از قبیل روتردام هلند و استکهلم سوئد	بیرون رانده شدن خودروهای شخصی از مراکز شهرهای تاریخی و ایجاد پیاده راه های تاریخی - تجاری	ظهور جنبش نوشهرگرایی به دنبال عدم رضایت گروهی از معماران و شهرسازان آمریکایی از فرسودگی و زوال مرکز شهری و افزایش فزاینده جوامع محلی پراکنده و متفرق

نمودار شماره ۱. تاریخچه پیاده مداری: (کرمی وعباسیه ۱۴۰۰، ۴۵)

۴- بررسی یافته های پژوهش

محدوده مورد مطالعه

شهر رفسنجان در شمال غرب کرمان قرار دارد و از لحاظ ارتباطی شهری در سر راه دو شهر کرمان و یزد است البته یزد نیز در سالهای قبل قسمتی از استان کرمان بود که طی تقسیمات کشوری در دهه های اخیر جدا شده است. بخش نوق از بخش های این شهرستان می باشد. دو بخش نوق به مرکزیت بهرمان و فردوس به مرکزیت صفائیه در جلگه ای بین دو رشته کوه قرار گرفته و دارای تقریباً ۱۰۰ کیلومتر طول است. این بخش ها به علت داشتن خاک مناسب، بهترین منطق کشور و از بهترین نقاط دنیا در برداشت محصول پسته می باشد. پسته رفسنجان شهرت جهانی دارد. شهرستان رفسنجان با وسعتی حدود ۷۶۷۸ کیلومتر مربع در شمال غرب استان کرمان واقع شده است. با بخش های مرکزی، نوق، کشکوئیه، فردوس و شهرهای رفسنجان، مس سرچشمه، کشکوئیه، بهرمان، می باشد که شهرستان انار در سال ۱۳۸۸ از این شهرستان منفک و مستقل گردیده است از شمال به شهرستان بافق در استان یزد از جنوب به شهرستان های سیرجان و بردسیر از مغرب به انار، شهربابک و از خاور به کرمان و از شمال خاوری به شهرستان زرنند محدود می شود. ۴۵ درصد از جمعیت شهرستان در مناطق روستایی زندگی می کنند و مهم ترین فعالیت اقتصادی آن ها باغداری (کشت پسته) است. در ۵۵ کیلومتری جنوب این شهرستان کارخانجات مس سرچشمه واقع شده است که بزرگ ترین معادن مس ایران در آن فرآوری می شود. شهرمس سرچشمه مرکز دهستان سرچشمه و یکی از نقاط شهری شهرستان رفسنجان می باشد و در ۵۵ درجه و ۴۹ دقیقه طول شرقی و ۳۰ درجه عرض شمالی، در ارتفاع ۲۷۰۰ متری از سطح دریا قرار دارد این شهر در فاصله ۱۵۷ کیلومتری جنوب غربی شهر کرمان در مسیر جاده آسفالت رفسنجان - سیرجان و در یک موقعیت میان کوهی واقع شده است، (تصویر شماره ۱) در سال ۵۲ با ورود کارکنان و بهره برداری از معدن، لزوم

ایجاد یک شهر جهت سکونت و ارائه خدمات برای شاغلان در معدن موجب طراحی و ساخت شهر مس سرچشمه گردید. پس از خریداری زمین های این محدوده از صاحبان آن، این شهرک طراحی و اجرا گردید. پس از خریداری زمین های این محدوده از صاحبان آن این شهرک طراحی و اجرا گردید، سال ۱۳۷۴ سرچشمه به عنوان یک شهر با جمعیتی حدود ۹۰۷۰ نفر شناخته شد و شهرداری این شهر نیز در همان سال تشکیل و با انتقال مالکیت برخی از اراضی این شهرک مانند فضاهای سبز، تعدادی از ساختمان ها و زمین های موجود و ماشین آلات خدمات شهری از شرکت مس سرچشمه به آن آغاز به کار نمود.

تصویر شماره (۱)، موقعیت شهرستان رفسنجان روی نقشه

باتوجه به بررسی ها و مطالعات صورت گرفته محدوده مورد مطالعه بلوار شهدای انقلاب (خیابانی در محدوده لوپ شرقی و نزدیک به بلوک های نسترن و لاله میباشد) در جنوب شرقی شهرک مس سرچشمه قرار گرفته است. که میتوانیم مطالعات را بر طبق مولفه های زیر در مورد آن ارزیابی و بیان نمود. برای شناخت مولفه های اصلی در محدوده مطالعه زیست محیطی، مؤلفه عملکردی، زیباشناختی، منظر شهری، زیرساختها، دسترسی، استخوان بندی فضایی و در نهایت اسناد و برنامه های فرادست. مورد مطالعه قرار گرفته اند که ماحصل بررسی آنها نتیجه طراحی را مشخص می نماید. (تصویر شماره ۲)

تصویر شماره (۲) کاربری زمین محدوده مطالعه ، ماخذ: نگارنده

توصیف شاخص های دموگرافیک جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش تعداد ۲۵ نفر از محدوده مورد مطالعه بلوار شهدای انقلاب می باشد که در این قسمت به بررسی ویژگی های عمومی این افراد پرداخته خواهد شد.

- بررسی توزیع فراوانی افراد مورد بررسی بر اساس جنسیت

از ۲۵ فرد مورد بررسی ۱۵ نفر (۷۰ درصد) زن و تعداد ۱۰ نفر (۴۰ درصد) مرد بوده است. در جدول (۱)، توزیع فراوانی بر حسب جنسیت آورده شده است.

جدول ۱- توزیع فراوانی افراد مورد بررسی بر اساس جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی
پاسخگو	۱۵	٪۷۰
مرد	۱۰	٪۳۰
کل	۲۵	٪۱۰۰

- بررسی توزیع فراوانی افراد مورد بررسی بر اساس سن

از ۲۵ فرد مورد بررسی ۹ نفر (۳۵ درصد) سن آن ها ۱۵-۲۵ سال، ۸ نفر (۳۵ درصد) ۲۵-۳۵ سال، ۴ نفر (۱۵ درصد) ۳۵-۴۵ سال و ۴ نفر (۱۵ درصد) سن آن ها ۴۵ سال و بیشتر بوده است. در جدول (۲)، توزیع فراوانی بر حسب سن آورده شده است.

جدول ۲: توزیع فراوانی افراد مورد بررسی بر اساس سن

سن	فراوانی	درصد فراوانی
پاسخگو	۹	٪۳۵
۱۵-۲۵ سال	۸	٪۳۵
۲۵-۳۵ سال	۴	٪۱۵
۳۵-۴۵ سال	۴	٪۱۵
۴۵ سال به بالا		
کل	۲۵	٪۱۰۰

- بررسی توزیع فراوانی افراد مورد بررسی بر اساس وضعیت اشتغال

از ۲۵ فرد مورد بررسی ۸ نفر (۲۰ درصد) بیکار، ۱۲ نفر محصل یا دانشجو (۴۰ درصد)، ۳ نفر (شغل آزاد یا کارمند دولت) و ۲ نفر (۱۷ درصد) جویای کار داشته اند. در جدول (۳)، توزیع فراوانی بر حسب وضعیت اشتغال آورده شده است.

جدول ۳: توزیع فراوانی افراد مورد بررسی بر اساس وضعیت اشتغال

وضعیت اشتغال	فراوانی	درصد فراوانی
پاسخگو	۸	٪۲۰
بیکار	۳	٪۱۷
جویای کار	۱۲	٪۴۰
محصل یا دانشجو	۲	٪۲۳
آزاد یا کارمند دولت		
کل	۲۵	٪۱۰۰

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

- بررسی و تحلیل پرسشنامه

باتوجه به بررسی ها و مطالعات صورت گرفته محدوده مورد مطالعه بلوار شهدای انقلاب بر طبق مولفه ها و شاخص ها مورد ارزیابی قرار گرفت (جدول شماره ۴) وبا تاکید بر پرسشنامه مطرح شده به این نتیجه میرسیم که :

در بررسی کاربری های اراضی، واحدهای مسکونی بیشترین و فضای سبز موجود با توجه به وسعت شهرک کمترین فضا را به خود اختصاص داده اند. پاتوق های موجود در محدوده، معمولا مسیرمنتهی با داخل پارک و فضای تفریحی می باشند، که به مرور زمان به حضور افراد افزوده شده است. برای ایجاد سرزندگی در لازم است تا فضاهایی شاد و متنوع ایجاد گردد چرا که توجه کمتری به هویت پارک وحاشیه بلوار انقلاب شده است. به صورتی که عدم توجه به بعضی کاربری های یک سری مشکلات برای محدوده بوجود آمده و میتوان با ترکیب و اختلاط فعالیت های محدوده، استفاده از عناصر نشانه ای و معنادار به هویتمندی در پارک رسید. بنابراین این نکته حائز اهمیت است تا نگاه ویژه ای به میزان میزان هویتمندی و ایجاد کاربری های ترکیبی برای بالا بردن سطح تعاملات اجتماعی بیشتر در این محدوده باشیم و فضاهای گمشده و از دست رفته را بازگرداند.

در بعضی مواقع نداشتن ایمنی و امنیت از دست حیوانات مزاحم (همانند سگ ها) در زمان های اولیه شب باعث شده تا از حضور افراد در پارک و محدوده بلوار شهدای انقلاب کم شود و انگار شهر نیز با شروع شب به خواب میرود و کمتر استقبالی از این محدوده میگردد. بنابراین باید نگاه ویژه ای نیز به ایمنی و امنیت در جهت ارتقاء سطح تعاملات اجتماعی در اوایل شب نمود لذا ترکیب و همانگی در بین فضاها و ایجاد امنیت که فضاهای گمشده را رونق بیشتری بخشد. با توجه به چند عملکردی بودن مجموعه پارک نزدیک به محور بلوار شهدای انقلاب، میتوان این نتیجه را در نظر گرفت که تنوع زیاد کاربری ها در یک همچنین مجموعه ای با مساحت زیاد میتواند باعث مشکلاتی نیز شود و جهت بالا بردن سطح تعاملات اجتماعی باید ترکیب کاربریها و پرداختن به فضاهای قابل درک بیشتر گردد تا بتوان فضای شهری متنوع را برای تعاملات اجتماعی بیشتر داشته باشیم. داشتن فضاهای جمعی و اجتماع پذیر (همانند ایجاد بازارچه های شبانه در مسیر بلوار شهدای انقلاب، ایجاد جشن ها و فستیوال ها) میتوان فعالیتهای اجتماعی و اختیاری را با هم ترکیب نمود و فضاهای با پتانسیل بالا را ایجاد نمود.

به دلیل کم بودن کاربری ها و عدم توجه به فضاهای خالی، باعث شده که بلوار شهدای انقلاب با اینکه در نزدیکی مراکز خدماتی قرار دارد قابلیت شناسایی برای بعضی افراد را نداشته باشد و لذا باید نگاه ویژه ای به مقوله خوانایی در جهت حضور بیشتر افراد و برخورد های اجتماعی جهت بالا بردن سطح اجتماعی نمود.

در محدوده بلوار شهدای انقلاب، و در نزدیکی آن مجموعه خدماتی و تفریحی را به طور جامع و کامل در کنار هم دید اما با توجه به گذشت زمان و روی کار آمدن وسایل مدرن این نوع کاربری ها دیگر جاذب جمعیت نیستند و لذا از آنجایی که فروشگاه های مدرن جزو الویت های افرادی که برای تفریح و خرید به این مجموعه ها وارد میشوند باید توجه ویژه ای صورت گیرد تا سطح تعاملات منطقه ای نیز بیشتر شود با تنوع بخشیدن به کالبد و پرداختن به جزئیات قابل درک میتوان باعث رونق و جذب افراد جهت ارتقاء سطح تعاملات اجتماعی شد و به دلیل قرار گرفتن در حوزه خدمات شهری و حضور افراد جهت استفاده از این خدمات و کاربری ها به عنوان یک فضای شاخص شهری عملکرد دارد و عدم توجه به فضاهای گوشه در مسیر بلوار انقلاب و مجموعه پارک و شهر بازی، از امنیت آن کاسته شده است چنانچه در بعضی مواقع نداشتن ایمنی و امنیت باعث شده تا از تعاملات بین افراد در این محدوده شهری کم شود و به علت توجه نداشتن به محیط کالبدی پیرامون آن، باعث شده توجه کمتری به سرزندگی محله نزدیک به بلوار شهدای انقلاب صورت گیرد. به گونه ای که عدم توجه به نوع مصالح و الحاقات استفاده شده در ساختمانهای موجود نزدیک به بلوار شهدای انقلاب باعث کم شدن تعاملات افراد شاید بتوان بیان نمود.

در محدوده مورد مطالعه به علت نوساز بودن منطقه شهری و تکمیل نشدن کلیه فضاها، باعث شده توجه کمتری به مسیرهای دسترسی صورت گیرد. به گونه ای که عدم توجه به برنامه ریزی های درست و مناسب برای حضور کلیه دوچرخه ها به دلیل وجود نداشتن حداقل مسیر دوچرخه سواری از عوامل مهم در محدوده میباشد ولذا جهت ایجاد تعاملات بین افراد باید ایجاد مسیرهای متنوع و جذاب برای افراد حاضر در این محدوده صورت پذیرد ولذا جهت ایجاد تعاملات بین افراد باید مسیرهای ایمن و دارای امنیت لحاظ گردد.

جدول ۴: تطبیق معیارها و شاخص های پژوهش با پرسشنامه

نظام	معیار	شاخص	سوال
کالبدی	خوانایی	وضوح دیداری ، شناسایی آسان اجزای فضای شهری	آیا فضاها و مکان های پیاده روی خوانا و قابل درک میباشد؟
	تنوع	-جزئیات متنوع و قابل درک کالبد	
دسترسی	دسترسی مناسب	-رفع موانع بصری -کاستن فاصله و برداشتن سازه های جدا کننده -افزایش نقاط حرکت و مکث	آیا افزایش نقاط مکث در مسیرهای پیاده وبالا بردن سطح تعاملات اجتماعی لازم است؟
	ایمنی و امنیت	کاهش تداخل پیاده وسواره	آیا در برقراری ارتباط با دیگر مسیرها مشکلی وجود ندارد؟
فضاهای همگانی	ایمنی و امنیت	- نورپردازی مناسب در شب برای ایمنی و امنیت - ترکیب و هماهنگی در بین فضاها	آیا در نورپردازی شب مسیر پیاده روی مشکلی وجود ندارد؟
	تنوع	-ترکیب کاربری های مختلف -جزئیات متنوع و قابل درک فضاها	آیا امکان اضافه شدن کاربری شهری در کالبد مسیر پیاده روی وبالا بردن سطح تعاملات اجتماعی موثر است؟
اجتماع پذیری	اجتماع پذیری	-ترکیب فعالیت های اجتماعی و اختیاری	چگونه مردم میتوانند در برنامه ریزی جهت طراحی مکان اجتماع پذیر مشارکت داشته باشند؟
	خوانایی	-پاتوق های خوانا برای افراد	آیا ایجاد طرح های فرهنگی و شهری برای پاتوق ها وبالا بردن سطح تعاملات اجتماعی لازم میباشد؟
منظر شهری	سرزندگی	هماهنگی در نوع مصالح و الحاقات نما در جهت سرزندگی	آیا توجه به منظر مسیر پیاده روی بر سرزندگی وبالا بردن سطح تعاملات اجتماعی موثر میباشد؟
	محسوریت	-تاثیر گذاری بر محیط مصنوع	
	ایمنی و ایمنی	-اولویت با حضور افراد پیاده	
کاربری و فعالیت	سرزندگی	- وجود کاربری شاد و متنوع	آیا با ایجاد مراکز تفریحی و تجاری جدید در محدوده از لحاظ بالا بردن سطح تعاملات اجتماعی بیشتر تاثیر گذار خواهد بود ؟
	هویت	-ترکیب و اختلاط فعالیت های محلی - استفاده از عناصر نشانه ای و معنا دار	
زیست محیطی	آسایش اقلیمی	استفاده از گیاهان برای تامین آسایش اقلیمی جهت افزایش کیفیت محیطی وبالا بردن سطح تعاملات اجتماعی	آیا حفظ منابع طبیعی و تامین آسایش اقلیمی تاثیری بر حضور پذیری وبالا بردن سطح تعاملات اجتماعی میتواند داشته باشد؟
	سرزندگی	هماهنگی در نوع مصالح در جهت سرزندگی مسیرهای پیاده	چگونه توجه به سرمایه گذاری میتواند در بهتر بودن محدوده موثر باشد؟
اقتصادی	تنوع	-متنوع و قابل درک بودن فضای پیاده روی	
	دسترسی مناسب	بهبود فضاهای سواره و پیاده	آیا دسترسی به مغازه ها ، ایستگاههای اتوبوس و تاکسی در این مسیر مناسب میباشد؟
زیرساخت ها	ایمنی و امنیت	دفع آبهای سطحی -فاضلاب ها - برق	چگونه توجه به زیرساخت ها میتواند در بهتر بودن محدوده وبالا بردن سطح تعاملات اجتماعی موثر باشد؟
	اجتماع پذیری	- طراحی شهری برای کلیه گروه های اجتماعی	آیا جمعیت میتواند در خدمات دادن به محدوده کارا باشد؟

۵- نتیجه گیری

در بررسی کاربری های اراضی، واحدهای مسکونی بیشترین و فضای سبز موجود با توجه به وسعت شهرک کمترین فضا را به خود اختصاص داده اند. پاتوق های موجود در محدوده، معمولا مسیرمنتهی با داخل پارک و فضای تفریحی می باشند، که به مرور زمان به حضور افراد افزوده شده است. برای ایجاد سرزندگی لازم است تا فضاهایی شاد و متنوع ایجاد گردد چرا که توجه کمتری به هویت پارک و حاشیه بلوار انقلاب شده است. به صورتی که عدم توجه به بعضی کاربری های یک سری مشکلات برای محدوده بوجود آمده و میتوان با ترکیب و اختلاط فعالیت های محدوده، استفاده از عناصر نشانه ای و معنادار به هویتمندی در پارک رسید. بنابراین این نکته حائز اهمیت است تا نگاه ویژه ای به میزان میزان هویتمندی و ایجاد کاربری های ترکیبی برای بالا بردن سطح تعاملات اجتماعی بیشتر در این محدوده باشیم و فضاهای گمشده و از دست رفته را بازگرداند.

- برگزاری فستیوال های سالیانه (آشپزی، صنایع دستی و.....) در بلوار شهدای انقلاب
- عرض دسترسی های اصلی باید حداقل بین ۵ تا ۱۰ متر باشد.
- تعیین پهنای گذرها بر مبنای ابعاد انسانی در بلوار شهدای انقلاب
- تعبیه مکانی برای دوره هم بودن (با توجه به نیازهای زنان، کودکان و میانسالان) در بلوار شهدای انقلاب
- استقرار نیمکت ها در کنار آب نماها و حواشی فضای سبز و قرار گیری در محل های دنج در زیر سایه درختان در بلوار شهدای انقلاب

تصویر شماره (۴)

۶- منابع و ماخذ

۱. بهزاد فرمصطفی، طهماسبی. ارسلان، ۱۳۹۲، شناسایی و ارزیابی مولفه های تاثیرگذار بر تعاملات اجتماعی تحکیم و توسعه روابط شهروندی در خیابان های شهری: نمونه مورد مطالعه سنندج، نشریه: باغ نظر | دوره: ۱۰ | شماره: ۲۵ صفحات: ۱۷-۲۸

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۲. پاکزاد، جهانشاه، ۱۳۹۱، راهنمای طراحی فضاهای شهری، وزارت مسکن و شهرسازی، معاونت شهرسازی و معماری. نشر شهیدی: تهران.
۳. پوراحمد، احمد؛ زنگنه شهرکی، سعید؛ صفایی رینه، مصطفی. ۱۳۹۵. تحلیل نقش پیاده راه های شهری در ارتقا سرزندگی فضاهای شهری. نشریه پژوهش های جغرافیای برنامه ریزی شهری. دوره ۴ (۲). ۱۷۵ - ۱۹۵
۴. پورمختار. احمد. ۱۳۹۲، بررسی میزان پیاده مداری در خیابان چهارباغ اصفهان و تأثیر آن بر تعامل اجتماعی شهروندان، فصلنامه علمی - پژوهشی شماره یازدهم بهار
۵. رفیعیان، مجتبی؛ صدیقی، اسفندیار؛ پورمحمدی، مرضیه، ۱۳۹۰، "امکان سنجی ارتقاء کیفیت محیط از طریق پیاده راه سازی محورهای شهری مورد: محور خیابان ارم بخش مرکزی شهر قم". مطالعات و پژوهش های شهری و منطقه ای، ۳(۱۱)، ۴۱-۵۶
۶. رفیعیان، مجتبی؛ عظیمی، مریم؛ مقدم، حامد (۱۳۹۱). ارزیابی کیفیت مناطق شهری در برخورداری از فضاهای عمومی با استفاده از نمودار وزنی ورونی (نمونه موردی: شهر قدیم لار). (فصلنامه آمایش محیط. دوره ۵. شماره ۱۶. صص ۳۳ - ۴۹
۷. سیف الهی فخر، سپیده؛ لاریمیان، تایماز؛ معززی مهر طهران، امیر محمد. ۱۳۹۲. تعیین شاخص های موثر در خلق مکان های امن پیاده مدار جهت ارتقا تعاملات اجتماعی. نشریه انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران. دوره ۴ (۱). ۸۵ - ۹۵
۸. صدری، آرش و بانکیان تبریزی، آرزو و رفایی افشار قزلباش، شادی، ۱۳۹۸، تأثیر پیاده راه بر افزایش تعاملات اجتماعی در فضاهای شهری بجنورد (نمونه موردی: خیابان طالقانی، محدوده میدان شهید تا مخابرات)
۹. کرمی، اسلام و عباسیه، احسان، ۱۴۰۰، معیارهای پیاده مداری در سطح محله های قدیمی شهر اصفهان از منظر ساکنان (نمونه موردی: محله سنگ تراش ها)
۱۰. لطیفی، امین و سجاذاده، حسن، ۱۳۹۳، ارزیابی تأثیر مولفه های کیفیت محیطی بر الگوهای رفتاری در پارکهای شهری (نمونه موردی: پارک مردم همدان).
۱۱. نوح شغل یگانه، هانیه و شاطرزاده، علی، ۱۳۹۵، تحلیل و بررسی مولفه های تأثیر گذار بر کیفیت پیاده راه در فضای شهری با رویکرد سرزندگی محیط نمونه موردی: خیابان عقیف آباد شیراز، چهارمین کنفرانس ملی پژوهشهای کاربردی در مهندسی عمران، معماری و مدیریت شهری، تهران